

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף פו

למדנו בדף הקודם בשם רב שהגגות והעליות של לשכות העזרה לא התקדשו בקדושת העזרה.

עליית בית קודש הקודשים: מעל קודש הקודשים היתה עליה שלא היו נכנסים אליה אלא אחת למספר שנים, ורק בכדי לוודא שהקירות אינם צריכים תחזוקה. מכאן שישנה קדושה בעליות? הגמרא דוחה שההיכל ועליותיו נאמרו לדוד המלך מאת השם ולכן הם קדושים.

הלשכות הבנויות בקודש: =בעזרה, ופתוחות לחול =להר הבית – תוך הלשכות חול (כי הולכים לפי הפתח) וגג הלשכות קודש? הגמרא מתרצת שמדובר בלשכה הבנויה במחילה מתחת לקרקע העזרה (שהפתח של המחילה בחול) אבל גג המחילה הוא קרקע העזרה עצמה הקדושה.

הלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש: מחילות שתוכן מחוץ לעזרה אבל הפתח שלהם מהעזרה – תוך המחילה קודש (כי הולכים לפי הפתח) אבל הגג שלהם חול כי הוא מחוץ לעזרה.

ת"ש וגג קודש: גג ההיכל קודש. מכאן שהגגות קדושים? הגמרא מבארת שקדושה זו אינה קדושה גמורה אלא רק לעניין להניח עליו את 'כלי הקודש של בניין' (בגון 'שתי אמות'), אבל לא את 'כלי הקודש של מזבח'.

שתי אמות: שתי מקלות סרגלים בגודל 'אמה' היו בלשכה ששמה 'שושן הבירה'. אמה אחת היתה יתירה על 'אמה' של משה (שהיא שש טפחים) חצי אצבע, והאמה השנייה היתה יתירה עליה אצבע. באמות אלה היו מודדים האומנים את כלי הכסף והזהב שהיו מביאים לבית המקדש, וכן את עבודתם בבניין, בכדי לקבל שכר על עבודתם. ובגלל הזהירות שלא ימעלו בכסף ההקדש לא מדדו בסרגל מדויק אלא בתוספת. בעבודת כסף וזהב שהיא יקרה מדדו באמה היתרה רק חצי אצבע, אבל בעבודת בנייה מדדו באמה היתירה אצבע.

(המשך בדף הבא ↓)

שושן הבירה: רבינו חננאל מפרש שבנו צורה של שושן הבירה בכדי לזכור את הגלות ואת נס היציאה, או בכדי לזכור את אימת מלכות פרס שהם משועבדים תחתיה.

בר שורא: מלשון 'בן חומה'. כלומר היתה חומה קטנה מסביב לעזרה, וחיצונית לה היתה חומה נוספת גבוהה. מכיון שקרקע העזרה היתה בשיפוע ההר הולכת וגבוהה במדרגות - היו מקומות שגובה החומה הקטנה היה שווה לקרקע העזרה, ושם ראש החומה נחשב כפנים העזרה. חומה קטנה זו נקראת בפסוק 'חיל'.

משנה: קרבן פסח שנמנו עליו חבורה של אנשים והם אוכלים אותו בבית אחד, מותר להם להיחלק באותו הבית לשתי חבורות ואינם צריכים להסב יחד באכילתו אפילו שהם נראים כשתי חבורות, וכן מותר לתת את המיחם באמצע למרות שהוא חוצץ בין שתי החבורות. (הגמרא תביא מחלוקת תנאים האם מותר להם להיחלק אף לשתי בתים).

וכשהשֶׁמֶשׁ משמש את שתי החבורות, והוא התחיל לאכול את הפסח מחבורה אחת, כשהוא עומד למזוג את היין לבני החבורה השניה, עליו לסגור את פיו ולהחזיר את פניו לצד חבורתו, כדי שלא יחשדו בו שהוא אוכל עם החבורה השניה. (לפי שהתנא של משנתנו סובר שאמנם הפסח נאכל בשתי חבורות, אבל אדם אחד לא אוכל בשני מקומות, ושתי החבורות הרי הם כשתי בתים).

הכלה שהיא מתביישת לאכול בפני אחרים, מותר לה להפוך את פניה מצד חבורתה לצד אחר ולאכול את הפסח, שהרי הפסח נאכל בשתי חבורות והיא נחשבת כחבורה השניה.

גמרא: משנתנו היא כדעת רבי יהודה הסובר ששני בני אדם יכולים לאכול פסח אחד בשתי בתים, שנאמר "עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם", "ויאכלו" משמע הרבה אנשים, "אתו" משמע קרבן פסח אחד, "הַבָּתִּים" משמע כמה בתים. אבל אדם אחד לא אוכל בשני מקומות (= שני חדרים / שתי חבורות), שנאמר "בְּבֵית אֶחָד יֹאכַל", רבי יהודה דורש את "יֹאכַל" באופן כתיבתה - "יאכל", כלומר שאדם אחד אוכל בבית אחד ולא בשני בתים.

השֶׁמֶשׁ שנמנה עם בני החבורה על הפסח והיה צולה את הפסח בתנור, ושכח והכניס כזית בשר לתוך פיו, אם הוא פיקח ממלא כריסו מבשר הפסח, כיון שלאחר שיביא את הפסח לבני החבורה הוא כבר לא יוכל לאכול ממנו שהרי אסור לאוכלו בשני מקומות.

ואם רצו בני החבורה לעשות עמו טובה שלא יאכל לבדו, הם באים ויושבים לידו ואוכלים שם את הפסח. **עד כאן דעת רבי יהודה.**

ולדעת רבי שמעון: "הַבְּתִים" משמע כמה בתים, "יאָכְלוּ" משמע הרבה אנשים, כלומר שכל אחד מבני החבורה יכול לאכול את הפסח בכמה מקומות. אבל אסור לחבורה כולה לאכול בשני מקומות, שנאמר "בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל", כלומר שהפסח נאכל רק בבית אחד ובחבורה אחת (אבל לאחר שהתחילו לאכול מותר לאחד מהם ללכת ולאכול מהפסח במקום אחר).

נקודת המחלוקת: לדעת רבי יהודה 'יש אם למסורת', כלומר אנו מתייחסים לאופן שבו המילה נכתבה בתורה ללא הניקוד - "יאכל" וכאילו שנאמר "יאכל". ולדעת רבי שמעון 'יש אם למקרא', כלומר אנו מתייחסים לאופן שבו המילה נקראת עם הניקוד - "יאָכֵל".

היו יושבים וכו': בני חבורה אחת שישבו בבית אחד ונפרסה מחיצה ביניהם ובכך הם נעשו לשתי חבורות, לדעת הסובר שהפסח נאכל בשתי חבורות הרי שמותר להם להמשיך לאכול. ולמרות שאסור לאדם אחד לאכול בשני מקומות כאן אין זה נחשב לשני מקומות כיון שכל חבורה ממשיכה לאכול במקום שהיא הייתה.

ואם ישבו שתי חבורות בשתי בתים והסתלקה המחיצה המפרידה ביניהם, הרי שבעת נעשה המקום כמקום חדש, ונמצא שבעת כל חבורה אוכלת במקום אחר, לדעת הסובר שכן חבורה אחת אינו יכול לאכול את פסחו בשני מקומות אסור להם להמשיך לאכול.

מעשה ברב הונא בר נתן שהתארח: והסכים לשבת במקום של רבנים, וכשהגישו לו כוס יין קיבל אותה בפעם אחת בלי לסרב, ושתה אותה בשתי פעימות, בלא לסובב את פניו. לתמייהת מארחיו הוא הסביר את מעשיו.

אמר רב הונא בני חבורה: בני חבורה ששכרו שמש שישרת אותם בסעודה, כל עוד שלא נכנסו שלושה אנשים אינו חייב להתחיל לשרתם. אבל כשהם יוצאים אפילו שנשאר אחד מהם לסעוד חייב לשרתו. ובתנאי א. שהשלושה נכנסו בזמן הסעודה ולא קודם לכן, ב. שהאחרון שנשאר לא מאריך בסעודתו (בכדי לא להכביד על עבודת השמש). וכן בתנאי שסיכמו איתו מראש שהם יוצאים אחד אחד.

הדרן עלך ביצר צולין